Proiectare logică

Curs 7

Circuite logice secvențiale. Circuite basculante bistabile

Cristian Vancea

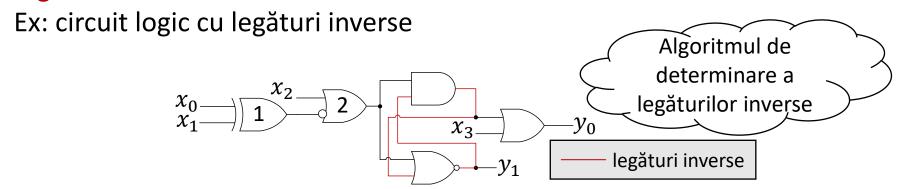
https://users.utcluj.ro/~vcristian/PL.html

Cuprins

- Circuite logice secvențiale (CLS)
- Circuite basculante bistabile (CBB)
- CBB asincrone și cu sincronizare pe nivel
- CBB cu structură master-slave
- CBB cu sincronizare pe frontul de tact
- Implementarea unui tip de CBB cu un alt tip de CBB

Definiție – circuitele logice secvențiale (CLS) sunt automate finite de ordin 1: au stare internă și ieșirile depind de starea curentă și variabilele de intrare.

 Se implementează cu elemente de memorie sau folosind circuite logice cu legături inverse.

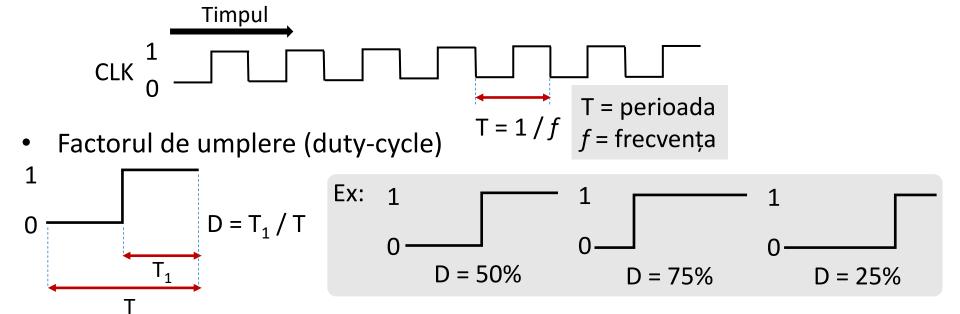
Clasificare

- >CLS asincrone comportament determinat de semnalele de intrare aplicate la orice moment de timp.
- ➤ CLS sincrone semnalele de intrare contează la momente bine determinate stabilite cu ajutorul unor generatoare de impulsuri de tact (ceas - clock).

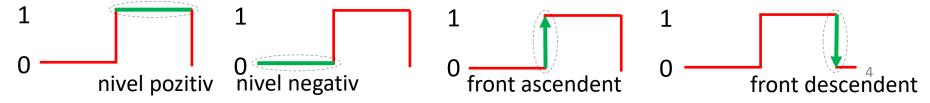
Exemple: bistabile, numărătoare, registre, memorii RAM, etc.

Semnalul de tact (ceas – clock)

 Se generează cu circuite speciale care au la bază structuri chimice cristaline specifice (cuarț) => generatoare de impulsuri de tact.

- Sincronizarea cu tactul
 - intrările asincrone au efect în orice moment (nu depind de CLK).
 - intrările sincrone au efect în funcție de CLK:

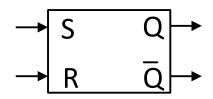

Circuite basculante bistabile (CBB) / bistabile

Definiție – CLS cu 2 stări stabile asociate cifrelor binare 0 și 1 => memorează 1 bit.

- Starea se păstrează indefinit și tranziția între stări se face cu comenzi exterioare pe liniile de intrare.
- Au 2 ieșiri care pun în evidență valoarea binară memorată în varianta nenegată și negată.

Circuite basculante bistabile – bistabilul RS asincron (SR latch)

- Prezintă 2 intrări de control:
 - R (reset) R = 1 resetează starea internă la 0 dacă S = 0;
 - S(set) S = 1 setează starea internă la 1 dacă R = 0;
- S=0 și R=0 mențin starea curentă zăvorâre (latch);
- S=1 și R=1 nu are sens se va evita această combinație.

Tabelul de adevăr

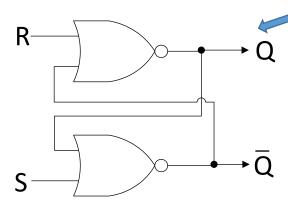
starea curentă starea viitoare

Circuite basculante bistabile - bistabilul RS asincron (SR latch)

• Sinteza cu SAU-NU – se bazează pe tabelul de adevăr:

dubla negație
+ De Morgan

-	1								
$Q^t S R$	Q^{t+1}	Q^{t+1}	_	0^t S R	00	01	11	10	FCM
0 0 0	0	1	0^{t+1} :	0		0	X	1	$Q^{t+1} \stackrel{FCM}{\Longrightarrow} \overline{R} \cdot (Q^t + S) \stackrel{\circ}{=} \overline{R + \overline{(Q^t + S)}}$
0 0 1	. 0	1		0			\ \ \ \ \ \ \ \ \ \ \ \ \ \ \ \ \ \ \		
0 1 0	1	0		1	1	<u>U</u>	<u>X</u>)	1	duble peratio
0 1 1	. X	Χ		Ot S R	00	<u>01</u>	11	10	dubla negație + De Morgan
1 0 0	1	0	$\frac{1}{0^{t+1}}$.	V	00	01	11		0
1 0 1	. o	1	$Q^{\iota+1}$:	0	1	1	X	0	$\frac{\overline{O^{t+1}} \stackrel{FCM}{\Longrightarrow} \overline{S} \cdot (\overline{O^t} + R) \stackrel{\circ}{=} \overline{S + (\overline{O^t} + R)}$

Obs: $S = R = 1 \Rightarrow Q^{t+1} = \overline{Q^{t+1}} = 0$ – situație interzisă

Circuite basculante bistabile – bistabilul RS asincron (SR latch)

Sinteza cu ŞI-NU – se bazează pe tabelul de adevăr:

	,				
_	$\overline{\mathbf{Q}^{t+1}}$	Q^{t+1}	R	S	Q^t
Q^{t+1}	1	0	0	0	0
Q	1	0	1	0	0
	0	1	0	1	0
	X	Х	1	1	0
<u> </u>	0	1	0	0	1
Q^{t+1}	1	0	1	0	1

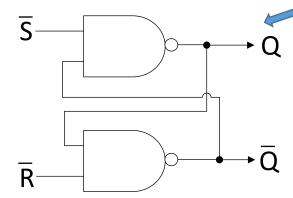
	$Q^t SR$	00	01	11	10
•	0	0	0	X	1
	1	1	0	X	1

+ De Morgan
$Q^{t+1} \stackrel{\text{FDM}}{\Longrightarrow} S + (Q^t \cdot \overline{R}) = \overline{\overline{S} \cdot \overline{(Q^t \cdot \overline{R})}}$
\(\frac{1}{2} \) \(\fra

$Q^t SR$	00	01	11	10
0	1	1	X	0
1	0	1	X	0

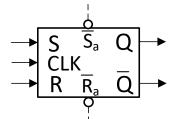
$$\overline{Q^{t+1}} \stackrel{\mathsf{FDM}}{\Longrightarrow} R + (\overline{Q^t} \cdot \overline{S}) = \overline{\overline{R} \cdot (\overline{Q^t} \cdot \overline{S})}$$

dubla negație + De Morgan

Obs:
$$\overline{S} = \overline{R} = 0 \Rightarrow Q^{t+1} = \overline{Q^{t+1}} = 1 - \text{situație interzisă}$$

Circuite basculante bistabile – bistabilul RS sincron (gated SR latch)

- Păstrează intrările S și R cu același rol ca la RS asincron, doar că au efect pe nivelul pozitiv al impulsului de ceas de pe intrarea CLK (sunt sincrone cu CLK).
- Se va evita S = 1 şi R = 1 simultan cu CLK = 1.
- Intrările $\overline{S_a}$ și $\overline{R_a}$ sunt intrări de Set/Reset asincrone (cu efect imediat, independent de CLK) în logică negativă; sunt opționale și au prioritate dacă apar. Se va evita $\overline{S_a} = 0$ și $\overline{R_a} = 0$ simultan. 1 0 \times \times

Sinteza cu SI-NU CLK RS asincron cu intrări în logică negativă

X X X Q^t 0 X X

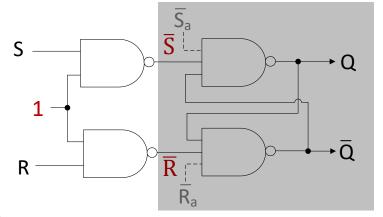
Tabelul de adevăr

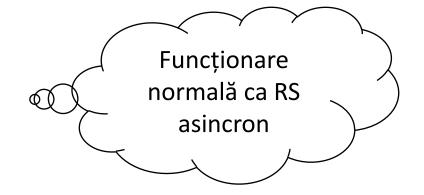
 $\overline{S_a} \ \overline{R_a} \ CLK \ S \ R | Q^{t+1}$

Circuite basculante bistabile – bistabilul RS sincron (gated SR latch)

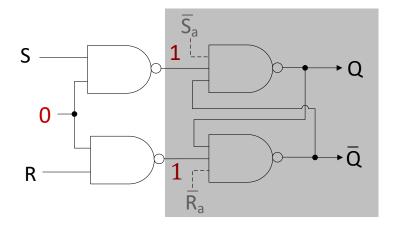
Funcționare

• CLK = 1

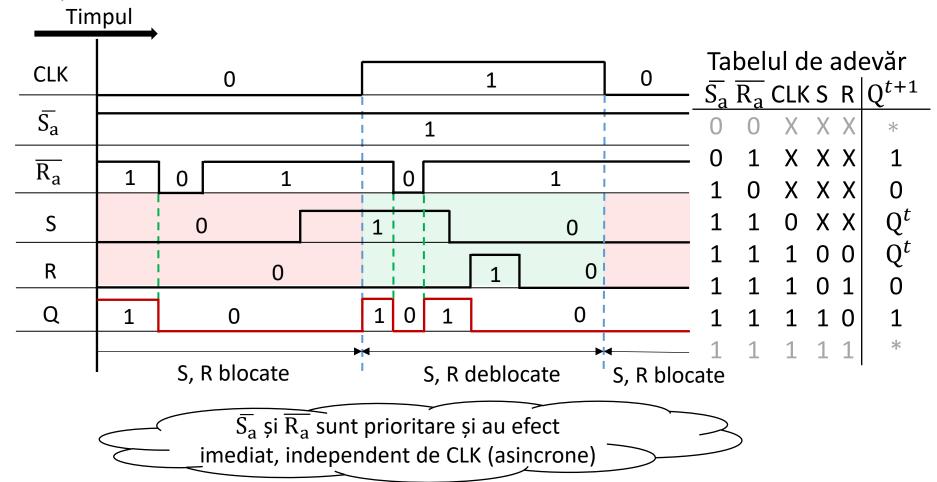
• CLK = 0

Circuite basculante bistabile – bistabilul RS sincron (gated SR latch)

Funcționare

Circuite basculante bistabile – bistabilul RS sincron (gated SR latch)

Tabelul de excitație

- Se construiește pe baza tabelului de adevăr.
- Reflectă ce valori trebuie să se aplice pe liniile de intrare sincrone pentru ca starea curentă a bistabilului să se mențină sau să se modifice.
- Se presupune că semnalul CLK are valoarea necesară pentru ca tranziția să aibă loc motiv pentru care nu se include în reprezentare.

Ta					evăr	
$\overline{S_a}$	$\overline{R_a}$	CLK	S	R	Q^{t+1}	_
0	0	X	Χ	X	*	
0	1	Χ	Χ	X	1	
1	0	Χ	Χ	X	0	
1	1	0	X	Χ	Q^t	
1	1	1	0	0	Q^t	
1	1	1	0	1	0	
1	1	1	1	0	1	
4	- 4	4	4		ale	

Tabelul de excitație

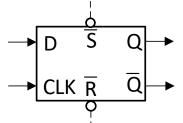
Q^t	Q^{t+1}	S	R	•
0	0	0	X	
0	1	1	0	
1	0	0	1	•
1	1	Х	0	
				•

Pentru menținerea stării în 0 este necesar ca S=0, iar R nu contează (poate fi 0 sau 1 și se notează R=X).

- Pentru tranziția stării din 0 în 1 este necesar ca S=1 și R=0.
- Pentru tranziția stării din 1 în 0 este necesar ca S=0 și R=1.
- Pentru menținerea stării în 1 este necesar ca R=0, iar S nu contează (S=X). 12

→ Data/Delay

Circuite basculante bistabile – bistabilul D (D latch)

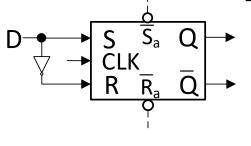

ābelul de adevăi \overline{S} \overline{R} CLK D $ Q^{t+1} $						
Χ	X	*				
Χ	X	1				
Χ	X	0				
0	X	Q^t				
1	0	0				
1	$\lfloor 1 \rfloor$	1				
	CLK X X	X X X X X X				

- Reprezintă echivalentul bistabilului RS sincron cu o singură intrare D.
- Când CLK = 1 starea Q preia valoarea de pe intrarea D.
- Poate să prezinte intrările asincrone \overline{S} și \overline{R} de Set/Reset opționale și prioritare. Se va evita $\overline{S}=0$ și $\overline{R}=0$ simultan.
- Sinteza cu ŞI-NU

CLK RS sincron

Sinteza cu RS sincron

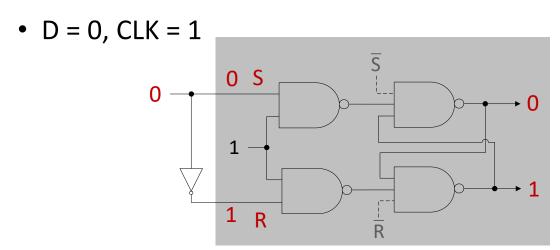

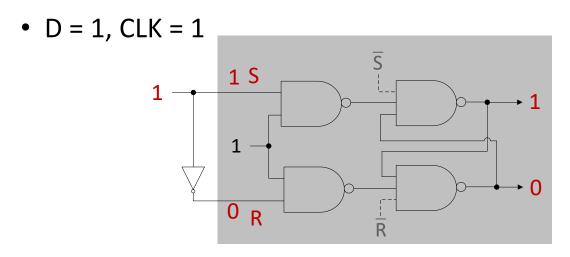
Tabelul de excitație

Q^t	Q^{t+1}	D
0	0	0
0	1	1
1	0	0
1	1	1

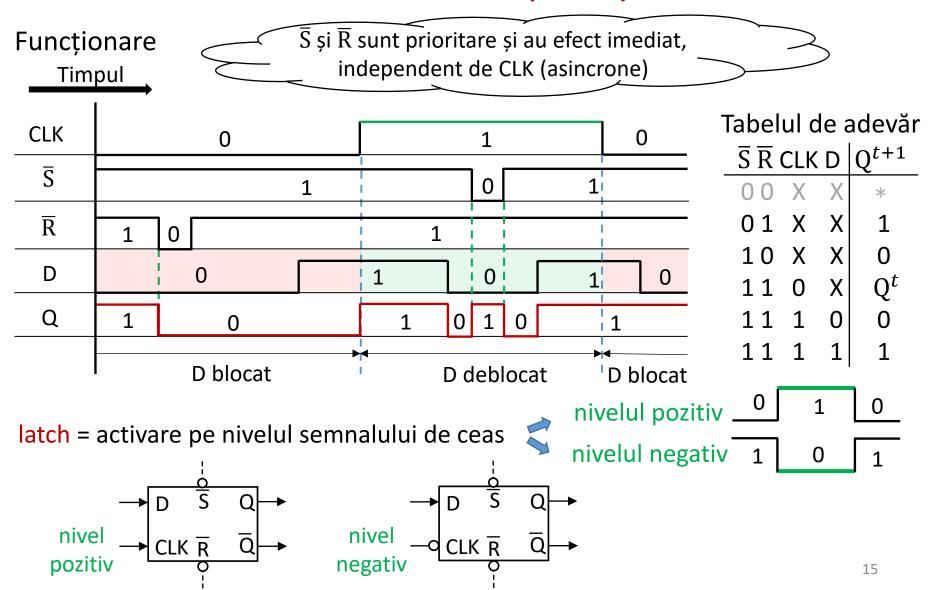
Circuite basculante bistabile - bistabilul D (D latch)

Funcționare

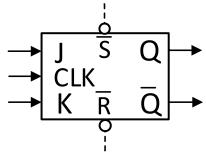

Circuite basculante bistabile - bistabilul D (D latch)

Circuite basculante bistabile – bistabilul JK (JK latch)

- Reprezintă echivalentul bistabilului RS sincron cu diferența că atunci când ambele intrări sincrone sunt active (J = K = 1) are loc o tranziție a stării de la valoarea curentă la valoarea negată.
- Poate să prezinte intrările asincrone \overline{S} și \overline{R} de Set/Reset opționale și prioritare. Se va evita $\overline{S}=0$ și $\overline{R}=0$ simultan.

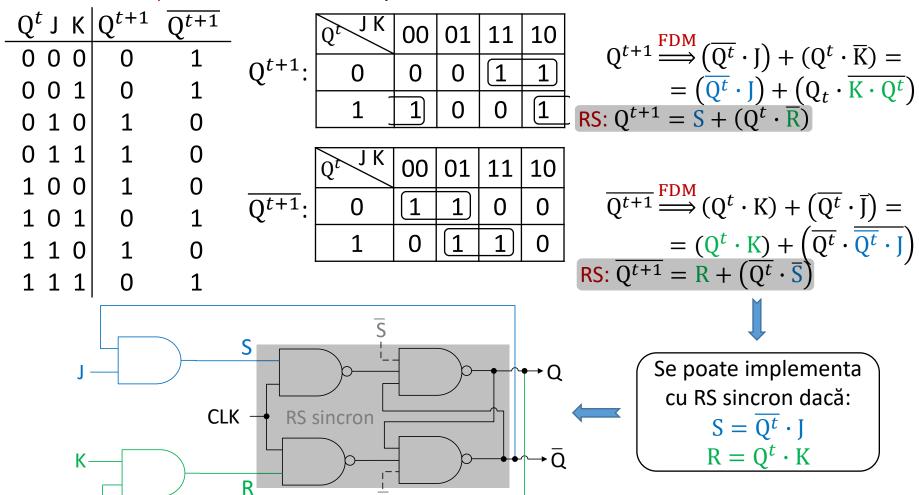
Tabelul de excitație

Q^t	Q^{t+1}	J	K
0	0	0	X
0	1	1	X
1	0	X	1
1	1	X	0

Tabelul de adevăr					
	$\overline{S} \overline{R}$	CLK	(J	K	Q^{t+1}
	0 0	X	X	X	*
	01	X	X	X	1
ă.	10	X	X	X	0
	11	0	X	X	Q^t
	11	1	0	0	Q^t
	11	1	0	1	0
	11	1	1	0	1
	11	1	1	1	$\overline{\mathbf{Q}^t}$
		_ `			

Circuite basculante bistabile – bistabilul JK (JK latch)

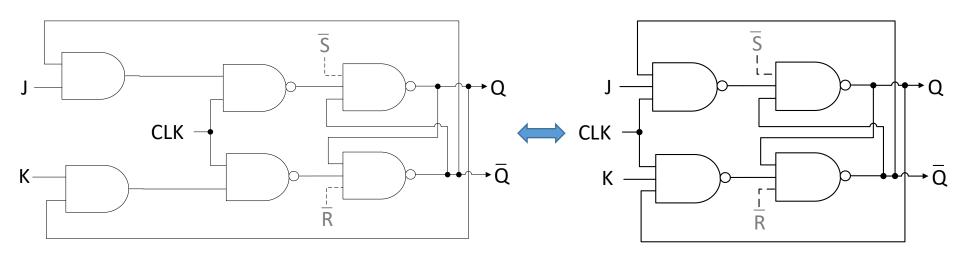
Sinteza cu ŞI-NU – se bazează pe tabelul de adevăr:

17

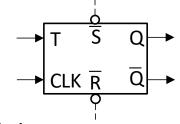
Circuite basculante bistabile – bistabilul JK (JK latch)

Sinteza cu ŞI-NU

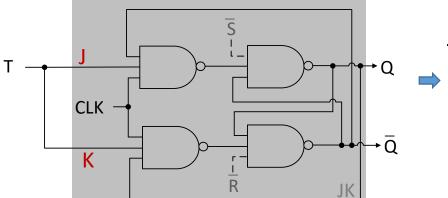

→toggle

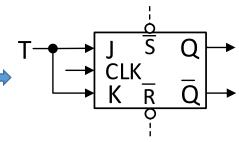
Circuite basculante bistabile – bistabilul T (T latch)

- Reprezintă echivalentul bistabilului JK cu o singură intrare T.
- Când CLK = 1 starea Q se păstrează dacă T = 0 sau se schimbă dacă T = 1.
- Poate să prezinte intrările asincrone \overline{S} și \overline{R} de Set/Reset opționale și prioritare. Se va evita $\overline{S}=0$ și $\overline{R}=0$ simultan.
- Sinteza cu ŞI-NU

Sinteza cu JK

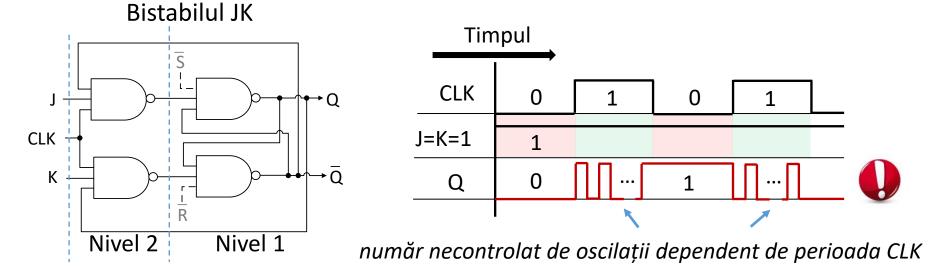
Tabelul de adevăr

SR CLK T

Tabelul de excitație

Q^t	Q^{t+1}	Т
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	0

Circuite basculante bistabile – Frecvența semnalului de tact CLK

Obs: Dacă J = K = 1 bistabilul oscilează necontrolat între 0 și 1. Pentru o singură oscilație controlată într-o perioadă de tact se impune durata CLK=1 mai mică decât durata de propagare prin cele 2 niveluri de porți ȘI-NU.

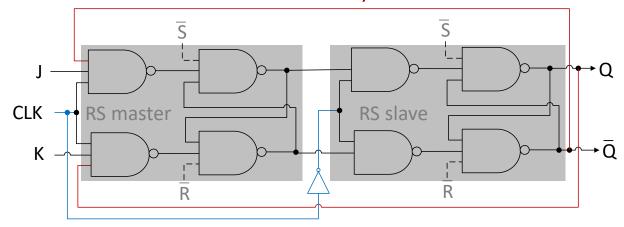
Perioada CLK este limitată. Dezavantaj: Nu se poate integra în circuite cu alte frecvențe de CLK. A Gama de frecvențe de lucru acceptate este limitată.

Soluție: Spargerea buclei de reacție prin renunțarea la comutarea stării pe nivel și adoptarea unei structuri master-slave cu comutare pe front.

Circuite basculante bistabile cu structură master-slave

- Sunt compuse din 2 bistabile, unul cu rol *master* și unul cu rol *slave*.
- Principiul de organizare se poate aplica pentru orice tip de bistabile.
- Elimină oscilația continuă a stării întâlnită la bistabilul JK sincron atunci când intrările au valoarea 1.
- Efectul obținut constă în faptul că tranziția (comutarea) de stare se evidențiază pe ieșiri în momentul modificării semnalului CLK din 1 în 0 front descendent.

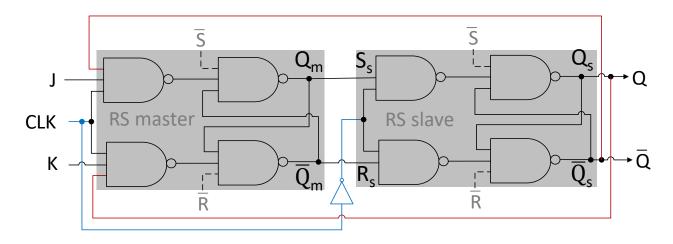
Ex: Sinteza JK master-slave cu ŞI-NU

Obs: ieșirile master = intrările slave

Circuite basculante bistabile cu structură master-slave

JK master-slave – Funcționare

- Pe nivelul pozitiv al CLK (CLK = 1) bistabilul master este deblocat și bistabilul slave este blocat (doar semnalele sincrone). Ieșirile bistabilului master nu depind direct de ieșirile sale ci depind de intrări și de ieșirile bistabilului slave care este blocat, oprind în acest fel oscilarea automată.
- Pe nivelul negativ al CLK (CLK = 0) bistabilul master este blocat și bistabilul slave este deblocat (doar semnalele sincrone). Ieșirile bistabilului slave depind de ieșirile master.

Circuite basculante bistabile cu structură master-slave

JK master-slave – Funcționare

Timpul			front descendent					
CLK	0		1	0				
J	0		1					
K	0		1					
S_s	0		1					
R_s	1		0					
Q	0		 	1	· _			
	J, K Master bloca S _s , R _s Slave debloc		J, K Master deblocate S _s , R _s Slave blocate	_	ter blocate ave deblocate			

Efect: Bistabilului JK master-slave preia comanda și comută ieșirea pe frontul descendent al CLK.

Obs: Dacă se inversează CLK circuitul va comuta pe frontul ascendent. _

Circuite basculante bistabile cu structură master-slave

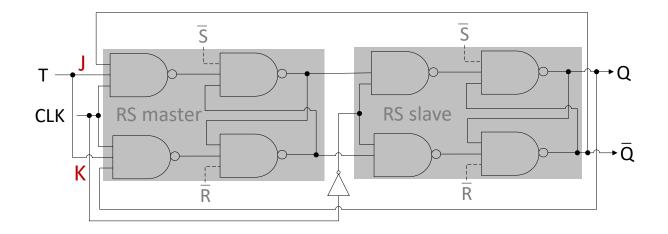
JK master-slave – Funcționare oscilatorie

Timpul		•									
CL	.K	0	1	0	1	0	1 ,	0	1	<u>, </u>	
J=K:	=1		1	 				 		_	
C	Į	0		1		0		1			

Avantaj: Oscilațiile apar câte una la ieșire numai pe frontul descendent, indiferent de perioada semnalului CLK => fără constrângeri asupra perioadei semnalului CLK, deci se poate integra în circuite cu diverse frecvențe de lucru.

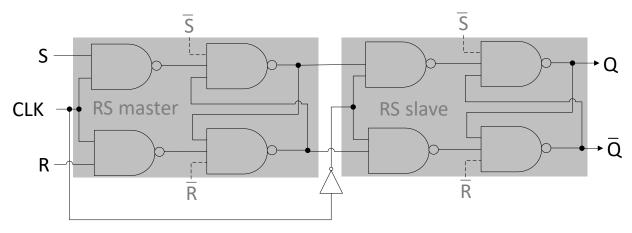
Circuite basculante bistabile cu structură master-slave

Sinteza T master-slave cu ŞI-NU

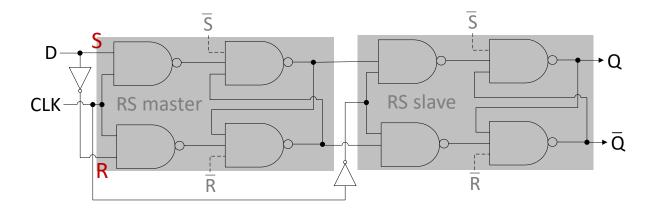

Circuite basculante bistabile cu structură master-slave

Sinteza RS master-slave cu ŞI-NU

Sinteza D master-slave cu ŞI-NU

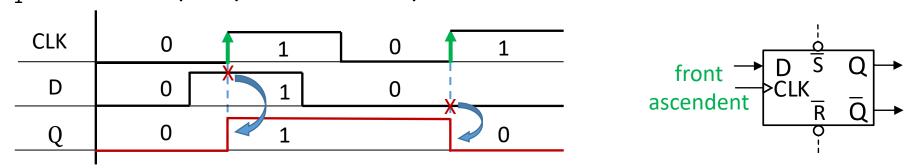

Circuite basculante bistabile cu sincronizare pe frontul de tact (flip-flop)

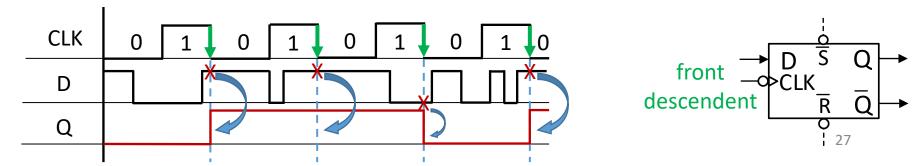
flip-flop = comutare pe frontul ceasului ascendent descendent descendent 1

• Se citesc valorile de pe liniile de comandă în momentul frontului, iar ieșirea comută imediat după front dacă este cazul.

Ex₁: Bistabil D flip-flop cu comutare pe frontul ascendent

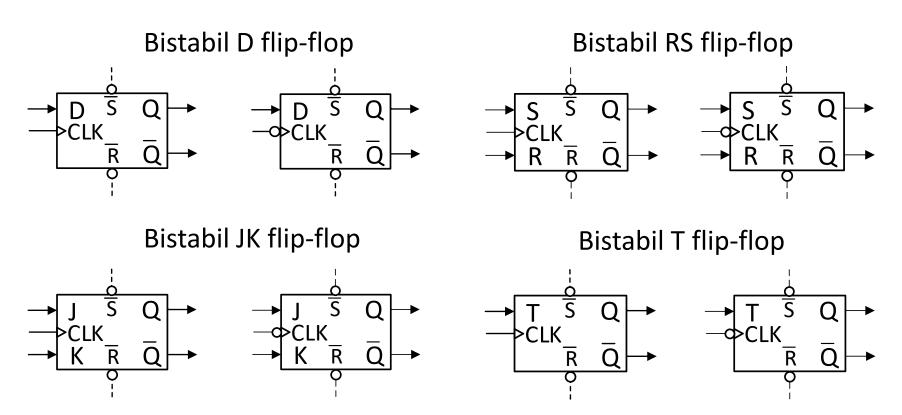

Ex₂: Bistabil D flip-flop cu comutare pe frontul descendent

Circuite basculante bistabile cu sincronizare pe frontul de tact (flip-flop)

 Toate bistabilele există și în forma cu sincronizare pe frontul de tact ascendent sau descendent.

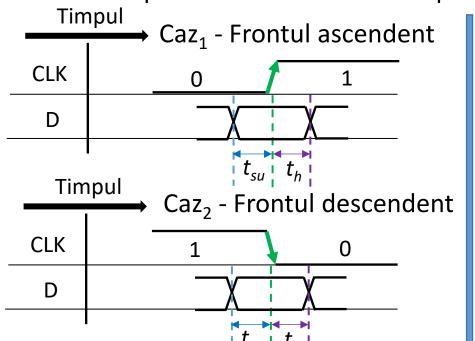

Circuite basculante bistabile cu sincronizare pe frontul de tact (flip-flop)

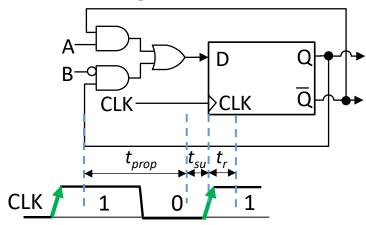
Elemente de temporizare

Regulă: În practică la bistabilele flip-flop datele (comenzile) trebuie să persiste pe liniile asociate un timp minim $t_{su} + t_h$ unde:

- t_{su} perioada de set-up perioada minimă în care datele trebuie să fie înainte de front astfel încât să producă efect;
- t_h perioada de hold perioada cât datele trebuie să fie menținute după de front astfel încât să producă efect.

Ex: Bistabil D + logică

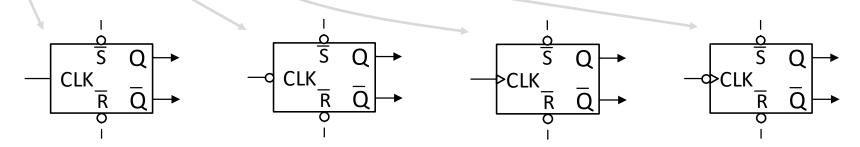

Reguli

 $T_{CLK} \ge t_{prop} + t_{su} + t_r$, $t_r - timp$ de răspuns al bistabilului A și B stabile un timp $\ge t_{prop} + t_{su}$ înainte de front

Circuite basculante bistabile – clasificare (Concluzie)

- Cu sincronizare pe nivel (latch):
 - Pozitiv (cât timp CLK = 1) se pot obține din cele cu sincronizare pe nivel negativ prin negarea semnalului CLK;
 - Negativ (cât timp CLK = 0) se pot obţine din cele cu sincronizare pe nivel pozitiv prin negarea semnalului CLK.
- Cu sincronizare pe front (flip-flop):
 - Ascendent ↑ (tranziție CLK din 0 în 1) se pot obține din cele cu sincronizare pe front descendent prin negarea semnalului CLK;
 - Descendent ↓ (tranziție CLK din 1 în 0) se pot obține din cele cu sincronizare pe front ascendent prin negarea semnalului CLK.

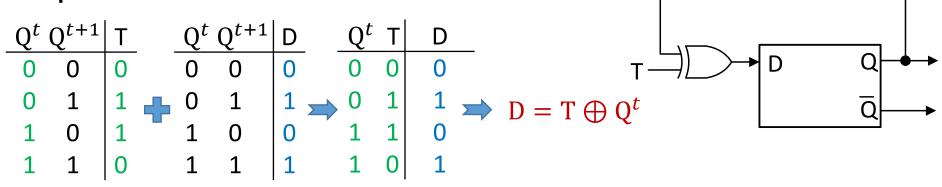
Implementarea unui tip de bistabil cu un alt tip de bistabil

Să se implementeze un bistabil de tip A cu un bistabil de tip B și porți logice.

Metoda (dacă B latch => A latch, dacă B flip-flop => A flip-flop):

- 1. Se utilizează tabelele de excitație ale bistabilelor de tip A și B.
- 2. Se asociază combinațiile pentru care stările curentă și următoare (Q^t, Q^{t+1}) sunt identice și se creează un tabel de adevăr în care starea curentă Q^t și intrările bistabilului care se implementează (tip A) apar în partea stângă. În partea dreaptă apar doar intrările bistabilului cu care se realizează implementarea (tip B).
- 3. Folosind tabelul se determină expresiile intrărilor bistabilului de tip B folosind o metodă de minimizare.

T implementat cu D

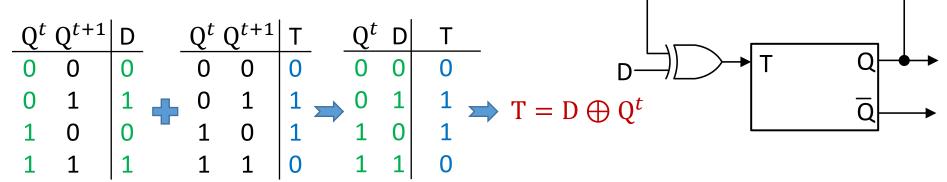
Implementarea unui tip de bistabil cu un alt tip de bistabil

Să se implementeze un bistabil de tip A cu un bistabil de tip B și porți logice.

Metoda (dacă B latch => A latch, dacă B flip-flop => A flip-flop):

- 1. Se utilizează tabelele de excitație ale bistabilelor de tip A și B.
- 2. Se asociază combinațiile pentru care stările curentă și următoare (Q^t, Q^{t+1}) sunt identice și se creează un tabel de adevăr în care starea curentă Q^t și intrările bistabilului care se implementează (tip A) apar în partea stângă. În partea dreaptă apar doar intrările bistabilului cu care se realizează implementarea (tip B).
- 3. Folosind tabelul se determină expresiile intrărilor bistabilului de tip B folosind o metodă de minimizare.

D implementat cu T

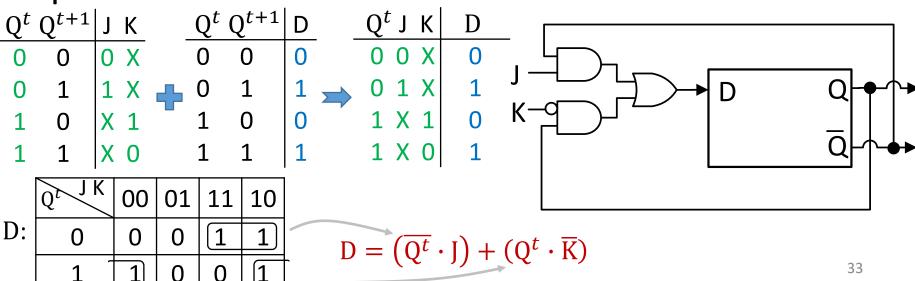
Implementarea unui tip de bistabil cu un alt tip de bistabil

Să se implementeze un bistabil de tip A cu un bistabil de tip B și porți logice.

Metoda (dacă B latch => A latch, dacă B flip-flop => A flip-flop):

- 1. Se utilizează tabelele de excitație ale bistabilelor de tip A și B.
- 2. Se asociază combinațiile pentru care stările curentă și următoare (Q^t, Q^{t+1}) sunt identice și se creează un tabel de adevăr în care starea curentă Q^t și intrările bistabilului care se implementează (tip A) apar în partea stângă. În partea dreaptă apar doar intrările bistabilului cu care se realizează implementarea (tip B).
- 3. Folosind tabelul se determină expresiile intrărilor bistabilului de tip B folosind o metodă de minimizare.

JK implementat cu D

Implementarea unui tip de bistabil cu un alt tip de bistabil

Să se implementeze un bistabil de tip A cu un bistabil de tip B și porți logice.

Metoda (dacă B latch => A latch, dacă B flip-flop => A flip-flop):

D implementat cu JK

- 1. Se utilizează tabelele de excitație ale bistabilelor de tip A și B.
- 2. Se asociază combinațiile pentru care stările curentă și următoare (Q^t, Q^{t+1}) sunt identice și se creează un tabel de adevăr în care starea curentă Q^t și intrările bistabilului care se implementează (tip A) apar în partea stângă. În partea dreaptă apar doar intrările bistabilului cu care se realizează implementarea (tip B).
- 3. Folosind tabelul se determină expresiile intrărilor bistabilului de tip B folosind o metodă de minimizare.

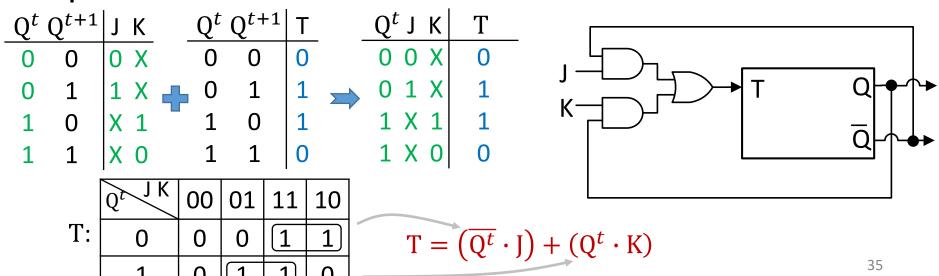
Implementarea unui tip de bistabil cu un alt tip de bistabil

Să se implementeze un bistabil de tip A cu un bistabil de tip B și porți logice.

Metoda (dacă B latch => A latch, dacă B flip-flop => A flip-flop):

- 1. Se utilizează tabelele de excitație ale bistabilelor de tip A și B.
- 2. Se asociază combinațiile pentru care stările curentă și următoare (Q^t, Q^{t+1}) sunt identice și se creează un tabel de adevăr în care starea curentă Q^t și intrările bistabilului care se implementează (tip A) apar în partea stângă. În partea dreaptă apar doar intrările bistabilului cu care se realizează implementarea (tip B).
- 3. Folosind tabelul se determină expresiile intrărilor bistabilului de tip B folosind o metodă de minimizare.

JK implementat cu T

Implementarea unui tip de bistabil cu un alt tip de bistabil

Să se implementeze un bistabil de tip A cu un bistabil de tip B și porți logice.

Metoda (dacă B latch => A latch, dacă B flip-flop => A flip-flop):

- 1. Se utilizează tabelele de excitație ale bistabilelor de tip A și B.
- 2. Se asociază combinațiile pentru care stările curentă și următoare (Q^t, Q^{t+1}) sunt identice și se creează un tabel de adevăr în care starea curentă Q^t și intrările bistabilului care se implementează (tip A) apar în partea stângă. În partea dreaptă apar doar intrările bistabilului cu care se realizează implementarea (tip B).
- 3. Folosind tabelul se determină expresiile intrărilor bistabilului de tip B folosind o metodă de minimizare.

T implementat cu JK

